

**UCHWAŁA NR XXXIX/317/2022
RADY GMINY TUROŚŃ KOŚCIELNA**

z dnia 30 listopada 2022 r.

w sprawie przyjęcia „Programu wspierania rodziny w Gminie Turośń Kościelna na lata 2022-2024”

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, poz. 1005, poz. 1079, poz.1561) w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, poz.1700) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program wspierania rodziny w Gminie Turośń Kościelna na lata 2022-2024” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Turośń Kościelna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jarosław Czech

Załącznik do uchwały Nr XXXIX/317/2022

Rady Gminy Turośń Kościelna

z dnia 30 listopada 2022 r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE TUROŚŃ KOŚCIELNA NA LATA 2022-2024

Opracowanie:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turośni Kościelnej przy współpracy Urzędu Gminy w Turośni Kościelnej

Spis treści:

Wprowadzenie 1

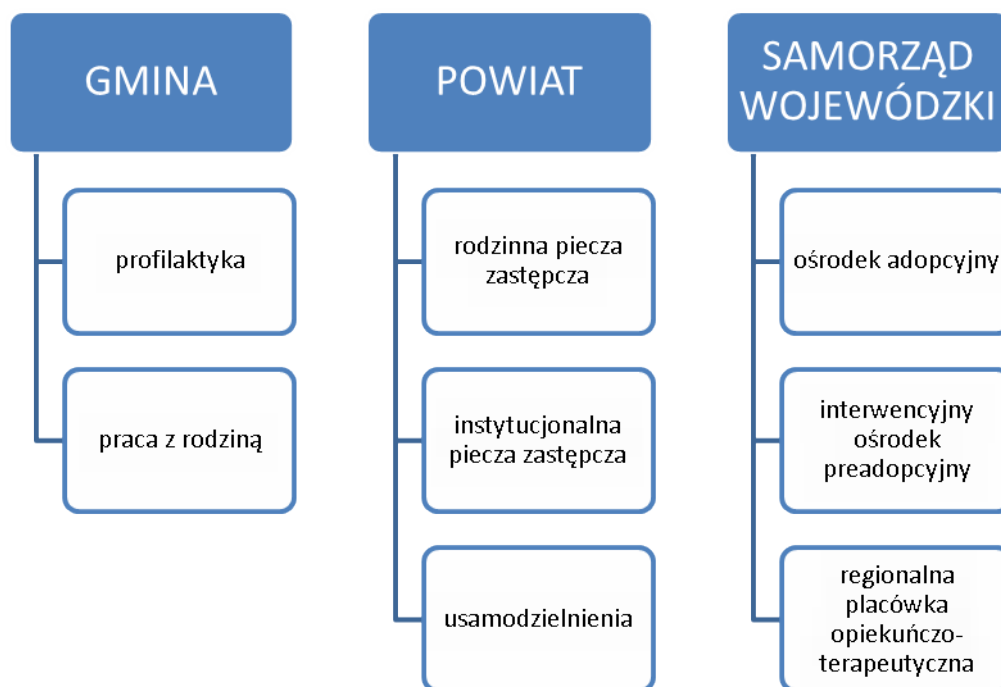
1. Wspieranie rodziny w Gminie Turośń Kościelna 2
2. Cele programu wspierania rodziny 11
3. Zadania gminy 12
4. Źródła finansowania Programu wspierania rodziny 13
5. Ewaluacja 13

Wprowadzenie

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447) określa zasady, formy pracy i pomocy rodzinom mającym trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz sprawowaniu pieczy zastępczej. Ustawodawca zadanie wspierania rodziny i pieczy zastępczej podzielił na gminę, powiat i samorząd województwa. Pierwszym i najważniejszym elementem systemu wspierania rodziny jest gmina. Działania gminy powinny być nakierowane na profilaktykę oraz na wszechstronną pomoc rodzinie w kryzysie, tak aby mogła ona poradzić sobie z trudnościami. Prawidłowa diagnoza problemów rodzinnych oraz działania profilaktyczne wspierające dziecko w rodzinie są formą najbardziej optymalną i skuteczną. Praca z rodziną biologiczną, w przypadku gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające utrzymanie pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gmin związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Ważnym elementem Programu niezbędnym do realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny jest stworzenie warunków do rozwoju kadr pracujących na rzecz rodzin wieloprotymowych i umożliwienie wprowadzenia nowych form pracy z rodziną.

Podstawy prawne opracowania programu:

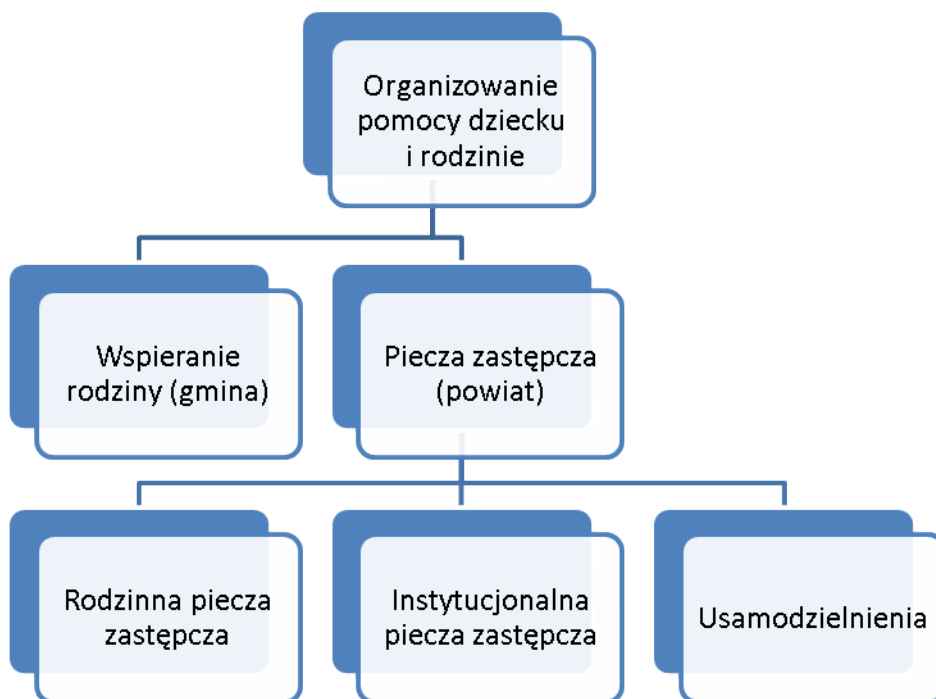
1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447).
2. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.).

Rysunek 1. Podział kompetencji w zakresie organizacji pomocy dziecku i rodzinie pomiędzy samorządami

Program będzie uzupełnieniem zadań realizowanych na rzecz rodziny w gminie, a zapisanych w:

Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turośń Kościelna lata 2015-2025.

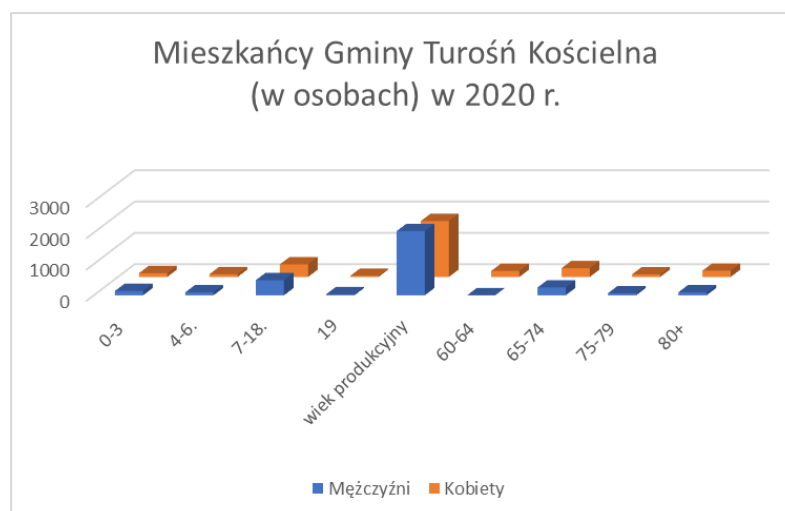
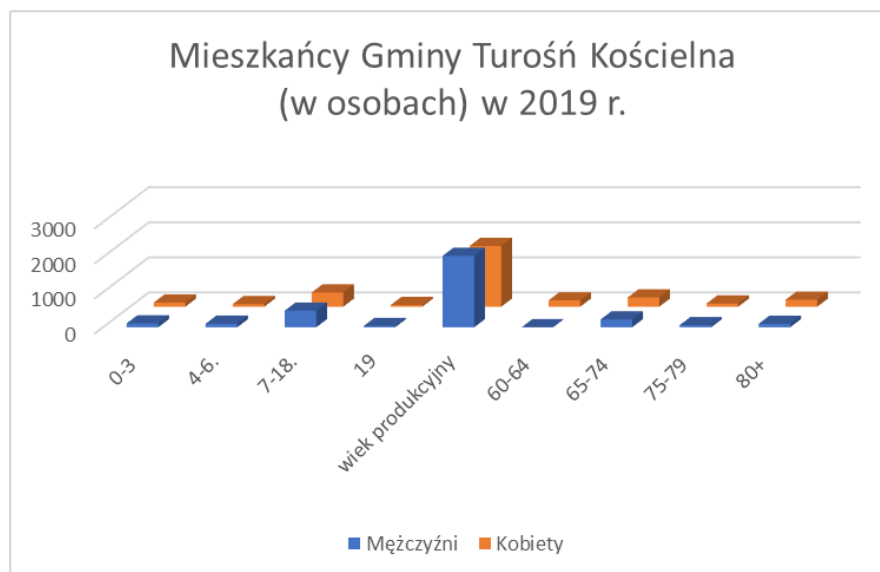

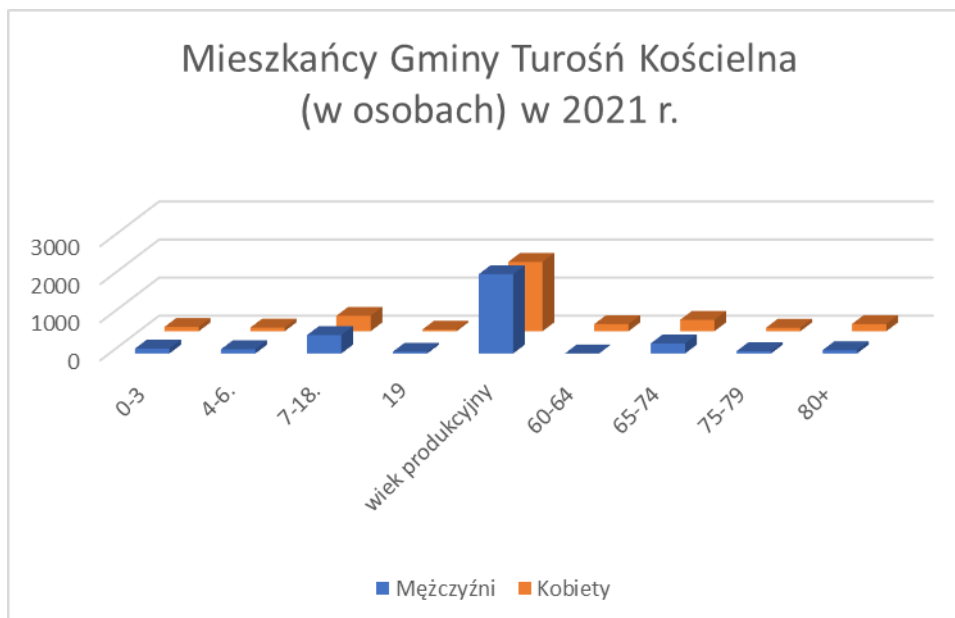
Rysunek 2. Organizacja pomocy dziecku i rodzinie

1. Wspieranie rodziny w Gminie Turośń Kościelna

Polityka prorodzinna to pomaganie, wspieranie i pomocniczość w stosunku do rodziny ze strony państwa, samorządu i społeczeństwa. Zmiany jakie dokonują się w Polsce w ostatnich latach są szczególnie widoczne w obszarze społecznego i ekonomicznego funkcjonowania społeczeństwa. W warunkach współczesnej cywilizacji integracja (łączenie) wszystkich oddziaływań wychowawczych ma szczególne znaczenie. Zarówno w obrębie wielkich czy dużych zbiorowości społecznych (państwo, poszczególne makroregiony, środowiska lokalne), jak i tak małej zbiorowości, jaką jest rodzina, zachodzą ciągle różne zmiany i przeobrażenia. Społeczne tło rozwoju i dorastania młodego pokolenia nie jest stabilne. Zwiększa się ilość bodźców oddziałujących na dzieci i młodzież niemal od pierwszych lat życia. Współdziałanie w obrębie wychowania jest absolutnie niezbędne. Nie może być z tego wyłączona rodzina, która jest najważniejszym środowiskiem w życiu każdego człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Pomoc społeczna natomiast działa w sytuacjach, w których zostały zagrożone podstawowe warunki egzystencji osoby lub rodziny bądź też jakość ich życia obniżyła się poniżej społecznie akceptowanego minimum.

Do celów opracowania niniejszego Programu konieczne było dokonanie aktualnej oceny problemów i potrzeb rodzin zamieszkujących gminę. Oparto się o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej Gminy Turośń Kościelna.

Źródło: OZPS w Turośni Kościelnej

Struktura wiekowa ludności na terenie Gminy Turośń Kościelna na przestrzeni lat wykazywała się stabilnością, natomiast różnice pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi są nieznaczne. Charakterystycznie dla tego regionu, zauważalny jest wzrost liczby osób zamieszkujących na terenie gminy będących w wieku powyżej 19 lat. Oznacza to silną grupę osób w wieku produkcyjnym, co w dużym stopniu determinuje rodzaj udzielanej pomocy.

Tabela 1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

Wyszczególnienie	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Osoby, którym udzielono pomocy i wsparcia	273	242	242
Osoby, którym przyznano świadczenie	273	242	242
Osoby, którym przyznano świadczenie pieniężne	143	140	118
Osoby, którym przyznano świadczenie niepieniężne	253	209	180

Źródło: OZPS w Turośni Kościelnej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turośni Kościelnej dąży, by udzielona pomoc charakteryzowała się oprócz udzielonej pomocy finansowej również systemowym podejściem do rodzin, rozszerzeniem i pogłębieniem pracy socjalnej, aktywizowaniem lokalnego środowiska poprzez ścisłą współpracę na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Praca z rodzinami naturalnymi i udzielana im pomoc w Gminie Turośń Kościelna odbywa się między innymi za pośrednictwem takich instytucji jak:

- ▣ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turośni Kościelnej;
- ▣ Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- ▣ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku, ul. Słonimska 15/1;
- ▣ Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Białymstoku przy PCPR Białystok, ul. Słonimska 15/1;
- ▣ Powiatowy Urząd Pracy w Białymstoku, Filia w Łapach;
- ▣ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Turośni Kościelnej;
- ▣ Punkt Konsultacyjny oferujący porady dla osób uzależnionych od alkoholu, dla osób dotkniętych oraz członkom ich rodzin;

Komisariat Policji w Łapach;
 Centrum Ochrony Dziecka i Rodziny PSPiA „KLANZA” w Białymstoku. ul. Gen. F. Kleeberga;
 Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Łapach, ul. Bohaterów Westerplatte 8;
 9 świetlic (Barszczówka, Baciuty, Niewodnica Korycka, Pomigacze, Topilec, Trypucie, Turośń Dolna, Zalesiany, Zawady);
 Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Turośni Kościelnej- lekarze rodzinni i pielęgniarki;
 Gminny Ośrodek Kultury w Turośni Kościelnej ;
 Przedszkola, Szkoły Podstawowe i Gimnazjum;
 Gminna Biblioteka Publiczna,.
 Stowarzyszenia i inne organizacje działające na rzecz rodziny na terenie Gminy Turośń Kościelna:
 Związek Harcerstwa Polskiego;
 Stowarzyszenie Gmin Górnej Narwi;
 Stowarzyszenie „Narew” Narwiańska Akcja Rozwoju Ekonomicznego Wsi;
 Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Edukacji, Demokracji Obywatelskiej i Rozwoju Regionalnego „Synergia”;
 Stowarzyszenie Przyjaciół Niewodnicy;
 Fundacja Legion Wschodni;
 Fundacja na rzecz Ochrony Architektury Drewnianej "Skansen Podlaski";
 Stowarzyszenie "Młodzi Kreatywni";
 Ośrodek Sportów Konnych "Stajnia Kucykowo";
 Uczniowski Klub Sportowy " Tur";
 Stowarzyszenie Wspólna Inicjatywa Podlaska;
 Towarzystwo Przyjaciół Turośni Dolnej;
 Regionalny Oddział Towarzystwa Walki z Kalectwem „RAZEM”;
 Przedmioty Ekonomii Społecznej;
 Ochotnicza Straż Pożarna w Turośni Kościelnej, OSP w Turośni Dolnej, OSP w Borowskich Michałach, OSP w Borowskich Olkach, OSP w Chodorach, OSP w Iwanówce, OSP w Niewodnicy Koryckiej.

Wszystkie wymienione instytucje współdziałają w obszarze szeroko ujętej pomocy społecznej i pracy socjalnej na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia. W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych zakres współpracy międzyinstytucjonalnej się różni i jest podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia oraz w celu usamodzielnienia.

Rodzaje i ilość przyznawanych świadczeń, pomocy oraz wsparcia, pozwala na określenie problemów i potrzeb mieszkańców gminy oraz ich aktualnej sytuacji społecznej.

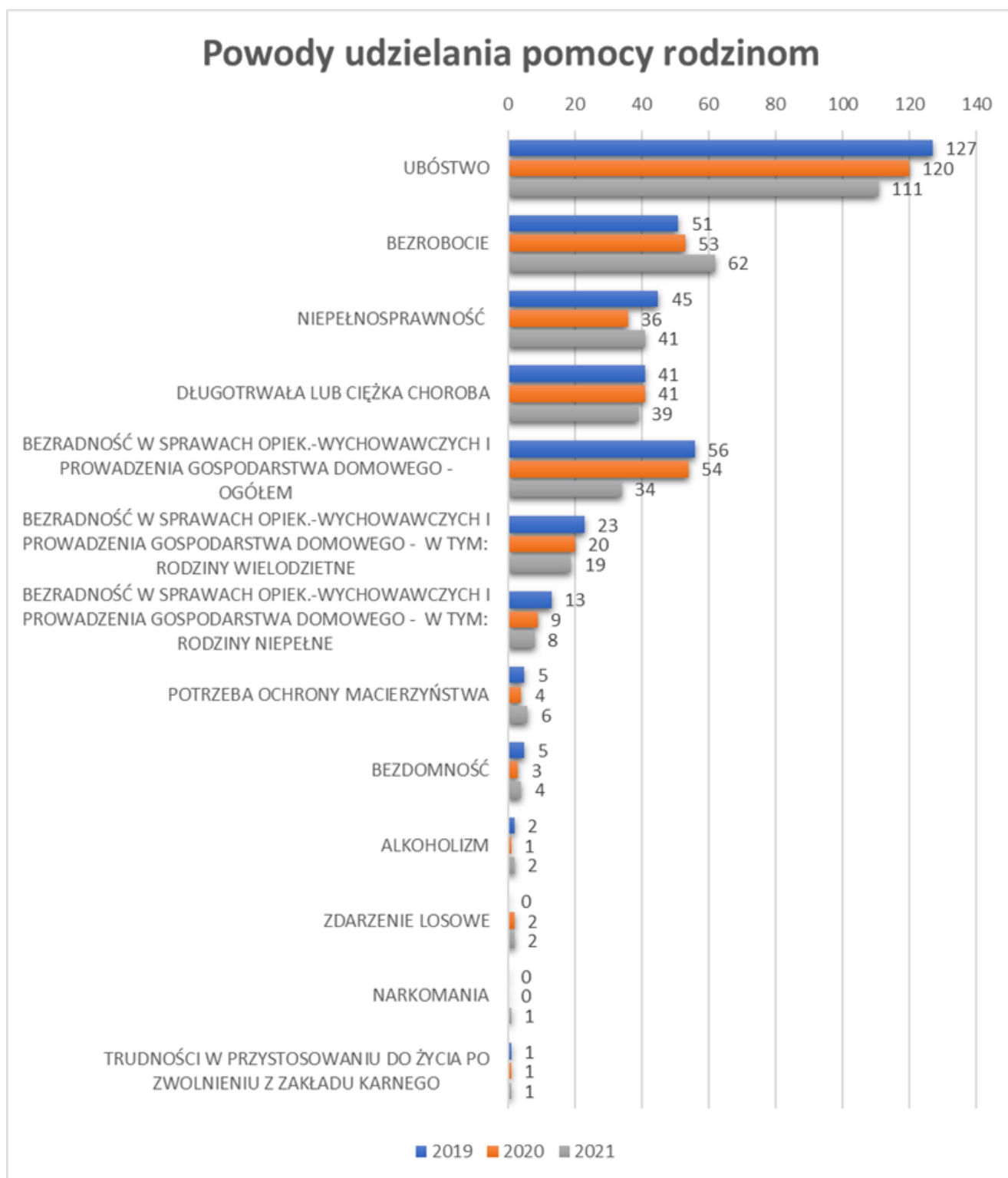
Tabela 2. Korzystający z pomocy społecznej (bez świadczeń rodzinnych)

Rok 2019		Rok 2020		Rok 2021	
Liczba rodzin	Osoby w rodzinach	Liczba rodzin	Osoby w rodzinach	Liczba rodzin	Osoby w rodzinach
157	427	160	444	143	379

Źródło: OZPS w Turośni Kościelnej

Zaobserwować można spadek w liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej. Zmieniła się jednak struktura i złożoność problemów społecznych. Mimo, iż status materialny rodzin podniósł się znacznie, wzrosły zagrożenia (np. bezrobocie, alkoholizm, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, długotrwała choroba). Z jednej strony bezrobocie spada, z drugiej strony jest wiele osób zdolnych do pracy, niewykwalfikowanych. Zaobserwować można

łatwość w znalezieniu pracy, jednakże brak chęci do zmian, podnoszenia swoich kompetencji, umiejętności przyczynia się do kształtowania tzw. „wyuczonej bezradności”. W związku z tym jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz asystenturę rodziny.

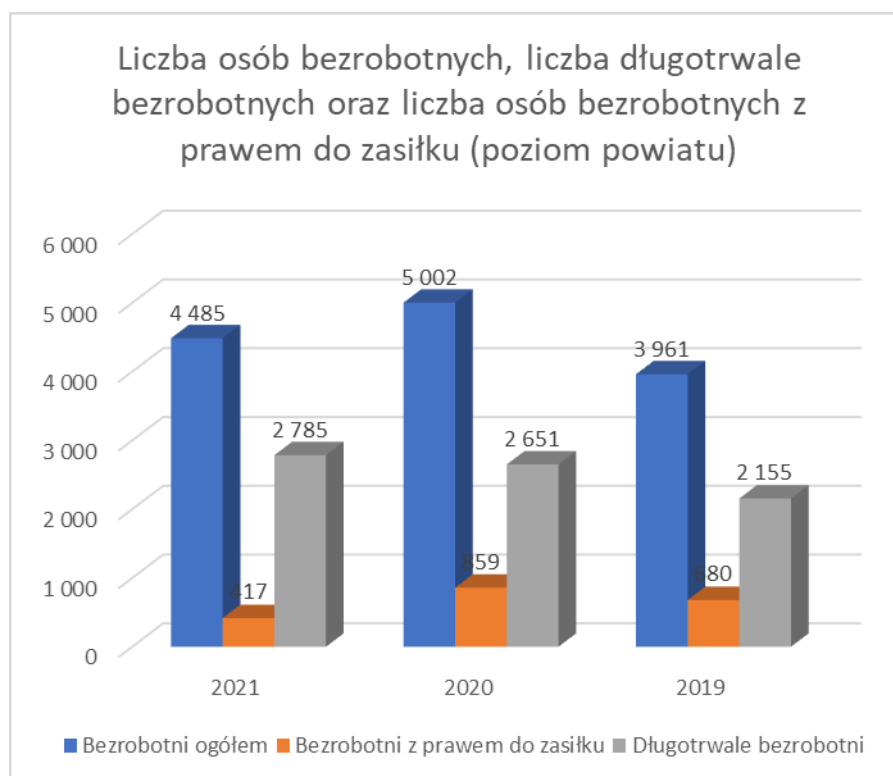

Dane prezentują liczbę rodzin. Źródło: OZPS w Turośni Kościelnej

Duża liczba rodzin i osób żyje w ubóstwie. Jest to zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb życiowych osoby lub rodziny.

Dominującym, a zarazem najtrudniejszym do rozwiązania problemem rodzin zwracających się o pomoc do GOPS w Turośni Kościelnej jest bezrobocie.

Źródło: OZPSw Turośni Kościelnej

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechność „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznych. Dotyka ono nie tylko osoby pozostające bez pracy, lecz również ich rodziny. Bezrobocie wpływa na sytuację materialną domowników i ich samopoczucie. Dziecko z domu o trudnej sytuacji materialnej może mieć pewne ograniczenia w korzystaniu z dóbr kulturalnych. Trudności w społecznym funkcjonowaniu są szczególnie dotkliwe dla osób niepełnosprawnych oraz osób opiekujących się niepełnosprawnym członkiem rodziny, gdyż nie są one w stanie na równi z innymi bez odpowiedniej pomocy przystosować się do zachodzących zmian.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci;

- ▢ dezintegracji rodziny,
- ▢ zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- ▢ zwiększa ryzyko zaistnienia patologii życia społecznego.

Problemy wynikające z picia alkoholu stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Problem alkoholizmu najczęściej występuje w rodzinach dotkniętych niepowodzeniami życiowymi i bezrobociem, w rodzinach o niskich dochodach, ubogich i wielodzietnych. Alkoholizm i narkomania są sprawcami prowadzącymi do bezdomności, przestępstw, konfliktów rodzinnych i przemocy. Jednym z ważniejszych obowiązków samorządu lokalnego jest kształtowanie polityki zmierzającej do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy. Od listopada 1997r. działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Corocznie realizowane są w szerokim zakresie działania wynikające z ustawy. Dla potrzeb osób uzależnionych i ich rodzin w każdy ostatni piątek miesiąca w godz. od 15:30 – 17:00 w Punkcie Konsultacyjnym przyjmuje terapeuta uzależnień Dzięki działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Punktu Konsultacyjnego niektóre osoby decydują się na podjęcie leczenia odwykowego. Komisja opracowując swoje zadania w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i ich wdrażania

współpracuje z GOPS w Turośni Kościelnej, szkołami oraz Komisariatem Policji i Ośrodkiem Zdrowia w Turośni Kościelnej.

Wiele rodzin z terenu Gminy Turośń Kościelna boryka się z codziennymi problemami. Nie radzą sobie z wypełnianiem roli rodziców, szczególnie w przypadkach gdy występuje problem niepełnosprawności, choroby psychicznej, uzależnienia czy stosowania przemocy. Do tego zła sytuacja mieszkaniowa, bezrobocie i ubóstwo sprawiają, że rodzina staje się niewydolna w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i finansuje dożywianie dzieci we wszystkich typach szkół działających na terenie gminy.

Przedstawione grupy stanowią podstawowych odbiorców działań. Zadania GOPS – praca socjalna, projekty celowe oraz działania specjalistyczne (asystentura) będą kierowane więc do tychże rodzin i osób. Dzięki wsparciu rodziny niewiele dzieci jednak trafia do instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W celu poprawy sytuacji wychowawczej rodzin mających problemy zostało powołane ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Z 2017 r., poz. 697z późn. zm.) stanowisko asystenta rodziny. Asystent rodziny to według ustawy osoba, która przydzielona jest rodzinie, gdy ta napotka trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pracuje bezpośrednio w miejscu zamieszkania klienta lub miejscu przez niego wskazanym, przyczyniając się do poprawy sytuacji problemowej. Praca asystenta rodziny dotyka takich obszarów wsparcia jak: opiekuńcze, mediacyjne. Motywujące, wychowawcze, diagnostyczne, aktywizujące. Dzięki takiej współpracy, klient może zwiększyć swoją aktywność społeczną, być lepiej zmotywowanym do podejmowania działań zawodowych oraz wszystkich innych prowadzących do poprawy sytuacji życiowej, własnej oraz rodziny. W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji życiowej. Jeżeli z analizy wynika konieczność objęcia rodziny wsparciem asystenta, pracownik socjalny występuje do Kierownika GOPS z wnioskiem o jego przydzielenie.

Do zadań asystent rodziny należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i konsultacji z pracownikiem socjalnym;

- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;

- wspieranie aktywności społecznej rodzin;

- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;

- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;

- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;

- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia, bezpieczeństwa dzieci i rodzin;

- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;

- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

W skrajnych przypadkach, gdy rodzice w nienależyty sposób wywiązują się z opieki nad dziećmi, gdy zagrożone staje się ich zdrowie i życie, podejmuje się działania interwencyjne zabezpieczające dzieci. Wówczas rodzice otrzymują wsparcie, w celu wyeliminowania przyczyn trudnej sytuacji życiowej, by mogli czynić starania o powrót dziecka do rodzinnego domu. Rodzice mogą podjąć współpracę z asystentem rodziny bądź pracownikiem socjalnym. W sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną, rodzicom oferowana jest praca socjalna, specjalistyczne poradnictwo w tym prawne, psychologiczne i pedagogiczne, terapie rodzinną i indywidualną oraz pomoc ze strony asystenta rodziny. Zwieńczeniem pracy asystenta rodziny winno być osiągnięcie efektu podstawowej stabilizacji życiowej, co pozwoli rodzinie na dalsze samodzielne wychowywanie dzieci lub ich powrót do rodziny biologicznej.

Do głównych zadań asystenta rodziny uregulowanych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dodano zadanie nowe określone w ustawie z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r., poz 1860) ustawa ta poszerza wachlarz zadań asystenta o koordynację wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, zwłaszcza dla kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Kobiety w ciąży i ich rodziny mogą każdorazowo zgłosić potrzebę objęcia wsparciem asystenta rodziny. Asystent rodziny – na wniosek – staje się koordynatorem działań pomocowych.

Tabela 3. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny

Rok	2019	2020	2021
Liczba rodzin objęta wsparciem	9	7	0
Liczba asystentów rodziny	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne

Wmyśl ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W latach 2014-2016 w pieczy zastępczej przebywało 16 dzieci (w tym: instytucjonalna piecza zastępcza – 13 dzieci, rodzina zastępcza – 3 dzieci) z terenu Gminy Turośń Kościelna natomiast w 2017 roku 10 dzieci (w tym: instytucjonalna piecza zastępcza – 7 dzieci, rodzina zastępcza – 3 dzieci).

Wzrost liczby świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje różne formy.

Tabela 3. Budżet na wybrane zadania pomocy społecznej 2019 – 2021

(liczba osób, świadczeniobiorców)

Nazwa	2019	2020	2021
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	196	163	143
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	391	425	431
Zasiłki stałe	19	27	27
Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej	8	8	8

Źródło: OZPS w Turośni Kościelnej

Analiza danych pozwala stwierdzić, iż udzielanie pomocy i wsparcia było obok przyznania świadczeń najczęstszą formą wspierania rodzin. Następną w kolejności formą udzielanej pomocy były świadczenia pieniężne (zasiłki), a najmniej osób skorzystało z pomocy niepieniężnej (np. dożywianie w szkołach).

Pomoc na terenie Gminy Turośń Kościelna była adresowana w pierwszej kolejności do osób w wieku produkcyjnym. Osoby te bardzo często nie są w stanie zaspokoić sobie i swoim rodzinom podstawowych potrzeb życiowych i bytowych. Znaczną część grupy odbiorców pomocy społecznej stanowiła młodzież oraz dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, którym dofinansowano obiady w szkołach i przedszkolach. Ośrodek realizował program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” przyznając posiłki dla dzieci wszystkich typów szkół oraz w formie świadczenia pieniężnego na zakup artykułów żywnościowych dla dzieci i dorosłych.

Istotnym jest, że główną przyczyną korzystania z pomocy instytucji przez rodziny jest bezrobocie, ubóstwo, bezradność i niepełnosprawność. Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloprotblemowe. W związku z tym, jest większe zapotrzebowanie na wzmoczoną pracę socjalną oraz asystenturę rodziny.

Polityka prorodzinna powinna być zatem ściśle powiązana z organizacją pomocy społecznej. Wszelkie inicjatywy i działania podejmowane na rzecz rodziny muszą uwzględniać troskę o jej trwałość, samodzielność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w wychowywaniu dzieci.

Na podstawie posiadanych informacji diagnostycznych oraz wiedzy zespołu pracowników socjalnych zostały opracowane cel główny oraz cele szczegółowe.

2. Cele programu wspierania rodziny

Celem głównym niniejszego programu jest zapewnienie rodzinom i ich dzieciom na terenie gminy Turośń Kościelna wielowymiarowego i zintegrowanego systemu wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysu i w obliczu trudności życiowych.

Cele szczegółowe programu wsparcia rodziny i kierunki działań:

1. Tworzenie spójnego systemu wspierania dziecka i rodziny

Kierunki działań:

- koordynowanie działań różnych instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny,
- wdrożenie systemu działań profilaktyczno-interwencyjnych obejmujących całą rodzinę,
- opracowanie i zorganizowanie systemu postępowania z rodziną zagrożoną umieszczeniem dziecka w placówce lub innej formie opieki zastępczej.

2. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny

Kierunki działań:

- umożliwienie rodzinom wymagających wsparcia łatwego dostępu do specjalistów,
- udzielanie pomocy terapeutycznej przez psychologa pełniącego dyżury w GOPS,
- pozyskanie wolontariatu w celu wyrównania deficytu rodziny,
- pomoc metodyczna dla osób pracujących z rodziną dysfunkcyjną,

3. Rozwijanie umiejętności rodzicielskich

Kierunki działań:

- tworzenie warunków do spotkań grup wsparcia lub samopomocowych dla rodzin przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- zapewnienie rodzinom łatwego dostępu do specjalistów.

4. Wspomaganie funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Kierunki działań:

- prowadzenie działań edukacyjnych,
- udzielanie wsparcia rodzinom przez asystenta rodziny,
- organizowanie zajęć opiekuńczo-wychowawczych,
- organizowanie zajęć pozaszkolnych w świetlicach wiejskich, itp.,
- stwarzanie warunków do powstawania rodzin wspierających.

5. Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży

Kierunki działań:

- organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dzieciom i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia,
- organizowanie różnorodnych zajęć i imprez okolicznościowych dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia,
- zajęcia pozalekcyjne wspierające osobisty rozwój.

6. Przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin

Kierunki działań:

- umożliwienie skorzystania z terapii rodzinom wymagających wsparcia,
- umożliwienie skorzystania z mediacji.

7. Przygotowanie rodzin biologicznych do powrotu dzieci funkcjonujących w zastępczych formach opieki

Kierunki działań:

- ▢ podejmowanie działań na rzecz przywracania więzi rodzinnych,
- ▢ umożliwienie rodzicom udziału w różnego rodzaju terapii.

3. Zadania gminy

Realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny:

1 Tworzenie oraz rozwój systemu opieki naturalnej nad dzieckiem, w tym różnych form wsparcia dziennego.

2 Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

▢ zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy pracowników socjalnych lub asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,

▢ organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,

Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

3 Finansowanie, w tym:

▢ kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,

▢ podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,

▢ kosztów związanych z udzielaniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka w ramach umowy przez rodziny wspierające.

4 Współfinansowanie przez gminę pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

5 Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

6 Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

4. Źródła finansowania Programu wspierania rodziny

1. Środki własne Gminy

- zaplanowane na dany rok budżetowy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Turośni Kościelnej na realizację Programu;

2. Dotacje z budżetu państwa;

3. Środki pozabudżetowe.

5. Ewaluacja

Program wspierania rodziny na lata 2022-2024 będzie podlegał kilkietapowej ocenie. Zostanie ona dokonana w czasie jego realizacji, jak również tuż po zakończeniu. Celem ewaluacji jest wskazanie sukcesów (mocnych stron) i pozytywnych zmian osiągniętych dzięki wprowadzeniu programu, jak również refleksja nad tymi jego aspektami, które w przyszłości będą wymagały większej uwagi i modyfikacji. Proces analizy jakości zaproponowanego programu będzie źródłem niezbędnych informacji i praktycznych wskazówek, które posłużą do udoskonalania działań w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną.

Ewaluacja określi:

- ▢ poziom skuteczności i pożyteczności przyjętego programu w systemie wspierania rodziny,
- ▢ czy podjęty kierunek działań w ramach w/w programu był właściwy i w jakim stopniu przyczynił się do osiągnięcia założonych celów,
- ▢ stopień realizacji założonych celów szczegółowych na poszczególnych etapach programu,

przydatność oraz jakość metod i strategii zastosowanych w realizacji poszczególnych celów programu,
stopień zaangażowania i nakładów zainwestowanych przez poszczególnych realizatorów zadań i ich współpracowników.

Ponadto ewaluacja:

będzie sprzyjać zwiększeniu skuteczności projektów, które są realizowane w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, a przez to przyczyni się do rozwoju samej instytucji,

przyczyni się do promocji instytucji pomocy społecznej wśród lokalnej społeczności, zwiększając jej świadomość na temat możliwości i zakresu pomocy oferowanej przez GOPS.

Wskaźniki badane w procesie ewaluacji programu wspierania rodziny:

- liczba zatrudnionych asystentów rodziny,
- liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny, liczba dzieci w tych rodzinach,
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na rodziny wspierające,
- liczba dzieci, które powróciły do środowiska z pieczy zastępczej,
- liczba placówek wsparcia dziennego,
- liczba dzieci, które miały zapewnioną opiekę w placówce wsparcia dziennego,
- liczba osób, które brały udział w grupach wsparcia, zajęciach szkoły dla rodziców,
- rodzaj i ilość prowadzonych projektów socjalnych, w ramach których realizowane były działania opisane w niniejszym programie.

Przewodniczący Rady Gminy

Jarosław Czech